

ALMA-ATA BİLDİRGESİ

12 Eylül 1978 günü Alma-Ata'da toplanan Uluslararası Temel Sağlık Hizmeti Konferansı, dünyadaki tüm insanların sağlığını korumak ve yükseltmek için tüm hükümetlere, sağlık ve toplum kalkınması görevlilerine ve dünya toplumuna acil girişimlerin gerektiğini vurgulayarak aşağıdaki bildirgeyi sunar;

I

Konferans, bedence, ruhca ve sosyal yönden tam iyilik hali olan sağlığın temel insan hakkı olduğunu, erişilebilecek en yüksek sağlık düzeyine ulaşabilmenin dünya ölçüsünde en önemli sosyal hizmet olduğunu ve bunun gerçekleşmesi için -yalnız sağlık sektörünün değil- tüm sosyal ve ekonomik sektörlerin de çalışması gerektiğini önemle vurgular.

II

Sağlık durumunda, özellikle gelişmiş ve azgelişmiş ülkeler arasında ve ülkelerin sınırları içinde görülen büyük eşitsizlik politik, sosyal ve ekonomik yönden kabul edilemez bir durumdur ve bu nedenle tüm ülkelerin ortak sorunudur.

III

Yeni Uluslararası Ekonomik Düzen'e dayalı ekonomik ve sosyal geliş-

me; herkese sağlıklı yaşam sağlamak ve azgelişmiş ülkelerle gelişmiş ülkeler arasındaki uçurumu kapatmak açısından temel önem taşır. Halkın sağlık düzeyinin yükseltilmesi ve korunması, ekonomik ve sosyal gelişmenin sağlanabilmesi için zorunludur. Ve bu daha iyi bir yaşam ve dünya barışı için önemli katkılarda bulunur.

IV

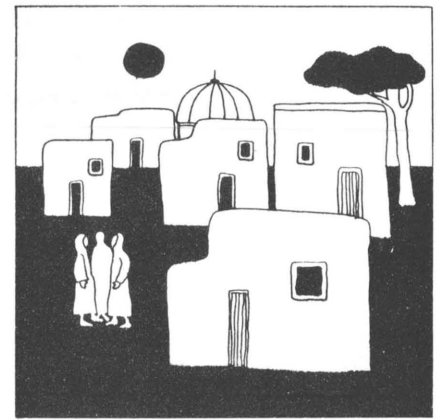
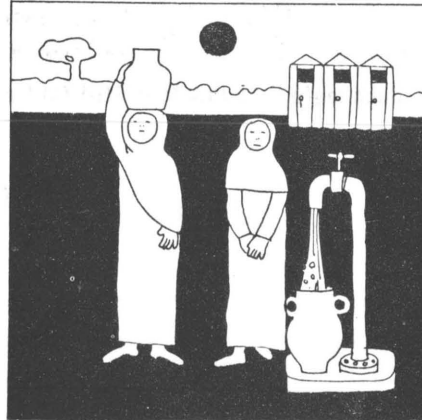
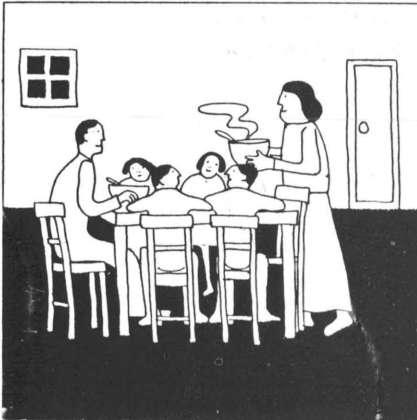
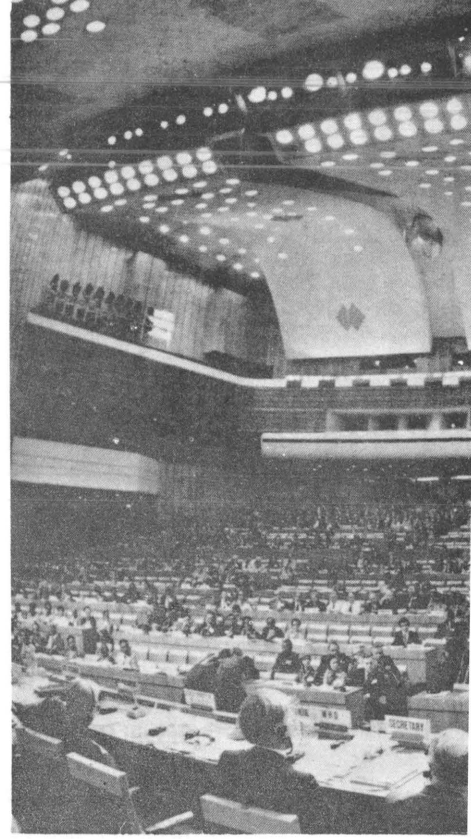
Sağlık hizmetlerinin planlanmasına ve uygulanmasına tek tek ve toplu olarak katılmak halkın hak ve görevidir.

V

Hükümetler halklarının sağlığından sorumludurlar. Sağlık, yeterli tıbbi ve sosyal önlemlerin alınmasıyla sağlanabilir. Gelecek on yıllarda, hükümetlerin, uluslararası kuruluşların ve dünya insanlarının temel toplumsal hedefi herkese 2000 yılından önce sosyal ve ekonomik yönden üretken bir yaşam

VI

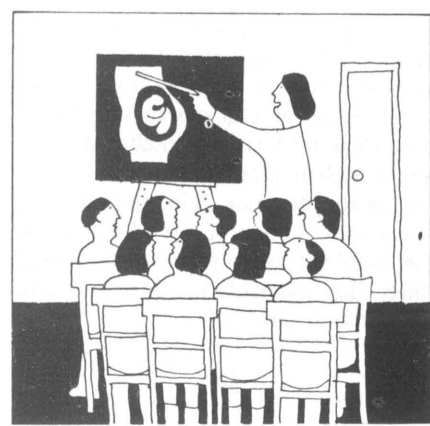
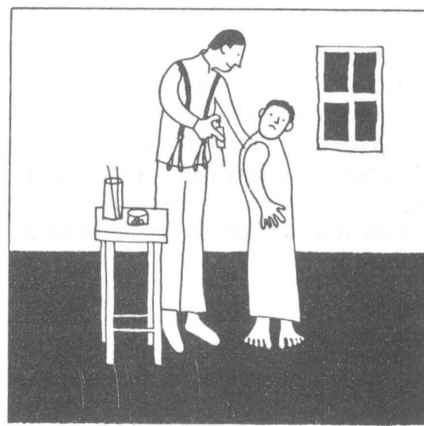
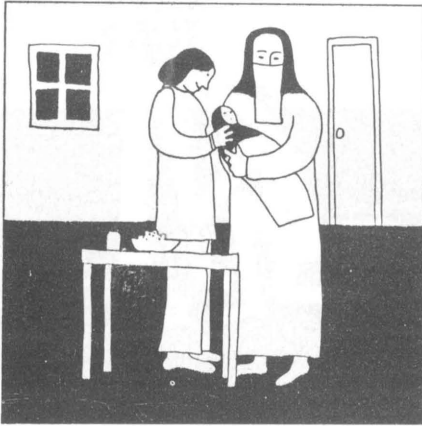
olağan sağlanması olmalıdır. Sosyal adalet anlayışındaki değişimin bir parçası olan temel sağlık hizmeti, bu hedefe ulaşabilmenin en önemli ögesi- dir.

olan, kendi kendine yeterli ve kendi kendini belirleyici verilmesi zorunlu bir sağlık hizmetidir. Temel sağlık hizmeti, sağlık sisteminin özü, ana işlevi ve aynı zamanda toplumun tüm sosyal ve ekonomik gelişmesinin ayrılmaz bir parçasıdır. Temel sağlık hizmeti, halkın yaşadığı ve çalıştığı alanlara olanaklar ölçüsünde yakın yerlerde sunulan, sürekli sağlık hizmeti sürecinin ilk basamağı, toplumun, ailelerin ve bireylerin ulusal sağlık sistemi ile karşılaşmaları ilk noktadır.

VII

Temel sağlık hizmeti;

1- Sosyal, biyomedikal ve sağlık hizmetlerine yönelik araştırmaların ve halk sağlığı uygulamalarının sonuçlarına dayanır ve ülkenin ve topluluklarının sosyo-kültürel, ekonomik ve politik koşullarını yansıtır ve onlardan doğar;

2- Toplumun en önemli sağlık sorunlarının çözümü için sağlık düzeyini yükseltici, koruyucu, tedavi edici ve rehabilite edici hizmetleri öngörür;

3- En az aşağıdakileri içerir: Yaygın olan sağlık sorunları ve bunların

denetimi ve önlenmesi konusunda eğitim; besin sağlanması ve yeterli beslenmenin desteklenmesi; çevre sağlığı ve yeterli temiz su sağlanması; aile planlamasıyla birlikte ana ve çocuk sağlığı; belli başlı bulaşıcı hastalıklara karşı bağışıklama; yerel endemik hastalıkların denetimi; sık görülen hastalık ve yaralanmaların uygun tedavisi; temel ilaçların sağlanması;

4- Sağlık sektörünün yanı sıra ulusal ve yerel gelişme çalışmalarının ilgili sektörlerini ve yönlerini, özellikle tarım, hayvancılık, besin sanayii, eğitim, konut, bayındırlık, ulaşım ve benzer sektörleri içine alır ve ilişkilerini sağlar;

5- Yerel, ulusal ve diğer kaynakların en geniş ölçüde kullanımını sağlar. Bireylerin ve toplumun, kendi güçleri çerçevesinde, temel sağlık hizmetlerinin planlanması, örgütlenmesi, uygulanması ve denetlenmesine katılmasını gerektirir ve destekler; bunları sağlamak amacı ile uygun eğitim vererek toplumun katılım becerisini geliştirir;

6- Herkes için sağlık hizmetinin ilerleyici gelişmesine yönelik ve en çok gereksinene öncelik tanıyan, bütünleştirilmiş, işlevsel ve karşılıklı birbirini destekleyen sevk sistemleri ile sürdürülmelidir;

7- Yerel ve sevk edildiği kademelerde, doktor, hemşire, ebe ve yardımcı sağlık personeli, uygulanabildiği ölçüde sosyal hizmet uzmanını, gerektiğinde halk hekimlerini kapsar; sosyal yönden ve teknik olarak sağlık ekibi gibi çalışmak ve toplumun bilinen sağlık gereksinimlerine karşılık vermek üzere uygun eğitim görmüş olan sağlık personeline dayanır.

The Declaration of Alma-Ata

Primary Health Care is the key to health for all

In a world in which four-fifths of the population has no access to any permanent form of health care, and in which millions more are disenchanted with the service provided by conventional health systems, primary health care is the key to achieving an acceptable level of health for all. The International Conference on Primary Health Care, held at Alma-Ata in the USSR from 6 to 12 September 1978, drew up the fundamental principles of this far-seeing concept and embodied them in The Declaration of Alma-Ata. Urgent national and international action is needed now to translate these principles into dynamic, practical programmes.

WORLD HEALTH ORGANIZATION • UNITED NATIONS CHILDREN'S FUND

VIII

Bütün hükümetler, temel sağlık hizmetlerini, diğer sektörlerle koordinasyon içinde ve tüm ulusal sağlık sisteminin bir parçası olarak kurup sürdürmek için ulusal politikalar, stratejiler ve eylem planlarını belirlemelidir. Bu amaca ulaşmak için, politik yönden kararlı olunması, ülke kaynaklarının harekete geçirilmesi ve elde edilebilen dış kaynakların akıcı biçimde kullanılması gereklidir.

IX

Herhangi bir ülkede insanların sağlıklı olması, diğer bütün ülkeleri de doğrudan ilgilendirdiği ve bu ülkelerin de yararına olduğu için, bütün ülkeler işbirliği yapmalı ve insanlara temel sağlık hizmeti vermek için çalışmalıdırlar. Bu çerçevede Dünya Sağlık Örgütü ve UNICEF'ce hazırlanan rapor, temel sağlık hizmetinin tüm ülkelerde geliştirilmesi için sağlam bir temel oluşturmaktadır.

X

Bugün, önemli bir bölümü silahlan-

ma ve askeri çatışmalar için harcanan dünya kaynakları daha verimli ve daha iyi kullanılırsa, 2000 yılından önce herkes kabul edilebilecek bir sağlık düzeyine erişebilir. İçtenlikle benimsenen bir bağımsızlık, barış ve uyuşma politikası ve silahsızlanmanın serbest bırakacağı kaynaklar barışçı amaçlara ve özellikle sosyal ve ekonomik gelişmeye yöneltilmeli, sosyal ve ekonomik gelişmenin önemli bir parçası olan temel sağlık hizmeti bu artan kaynaklardan gereği kadar pay almalıdır.

Temel sağlık hizmetleri konusunda bu Uluslararası Konferans, tüm dünyayı ve özellikle gelişmekte olan ülkeleri, Yeni Uluslararası Ekonomik Düzen ile uyumlu olarak ve teknik işbirliği içerisinde, temel sağlık hizmetlerinin geliştirilmesi için etkin çalışmalara ivedilikle çağırır. Konferans, hükümetlere, WHO ve UNICEF'e ve diğer uluslararası kuruluşlara, karşılıklı ve çok yönlü anlaşmalara dayalı kurumlara, hükümetlerden bağımsız olan sağlıkla ilgili kuruluşlara, mali kuruluşlara, tüm sağlık personeline ve dünya toplumuna temel sağlık hizmetlerinin ulusal ve uluslararası çalışmalarla desteklenmesi ve özellikle gelişmekte olan ülkelerde artan teknik ve mali desteğin temel sağlık hizmetlerine yönelik olarak kullanılması için çağrıda bulunur. Konferans, yukarıda adı geçenleri, bu bildirgenin özü ve içeriğine uygun olarak temel sağlık hizmetlerinin tanıtılması, geliştirilmesi ve sürdürülmesi için işbirliğine çağırır.

